

О.О.Драч (Черкаси),
Л.І.Синявська (Черкаси), В.В.Шевченко (Київ)
**ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ З
МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ «ПЕРША СВІТОВА ВІЙНА Й УКРАЇНА
(ДО 100-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ ВЕЛИКОЇ ВІЙНИ)»**

Захід відбувся 25 вересня 2014 р. в конференц-залі Центрального музею Державної прикордонної служби України, який знаходиться на території навчального центру ДПС України у с. Оршанець (Черкаська обл.). Його співorganizаторами виступили наукові й державні інституції: Інститут історії України НАНУ, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького, Центральный музей Державної прикордонної служби України.

Проблематика однієї з найбільших катастроф в історії людства – Першої світової війни – збирала чималий загаль зацікавлених осіб. Безпосередньо 80 учасників, серед яких науковці, викладачі, учителі, військові, краєзнавці, аспіранти, магістранти, студенти з різних регіонів України та з-за кордону, прибули для обговорення й осмислення досвіду, уроків і значення Великої війни для національної історії.

Организатори заходу забезпечили належні умови для продуктивної роботи, вільного обміну думками щодо всебічної, науково вивіреної «української проекції» війни, її масштабів, збитків і втрат, насамперед людських, а також викликаних нею фундаментальних зрушень в усіх сферах суспільного життя.

Із вітальними словами до учасників конференції звернулися директор Інституту історії України НАНУ академік *В.А.Смолій*, заступник секретаря Ради національної безпеки і оборони України, в.о. проректора з науково-педагогічної роботи Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, канд. іст. наук, проф. *В.М.Мойсієнко*. Зокрема, було акцентовано увагу на важливості й актуальності проблематики в такий складний і трагічний для нашої країни час. Промовці наголошували на безпосередній аналогії з сьогоденням, оскільки саме світова «первинна катастрофа» ХХ ст. створила умови для донесення змісту «українського питання» до європейської політичної свідомості.

Робота пленарного засідання розпочалася ґрунтовним виступом заступника директора Інституту історії України НАНУ, завідувача відділу історії України ХІХ – початку ХХ ст., члена-кореспондента НАН України *О.П.Резента* на тему «Перша світова війна і наслідки геополітичних катаклізмів початку ХХ ст. для України». Зокрема, доповідач зауважив, що події 1914–1918 рр. стали переломними для світової історії, визначивши значною мірою подальший розвиток людської цивілізації. Вони принесли з собою крах засадничих цінностей ХІХ ст., глобальність воєнної ситуації як засобу й інструменту міжнародної політики, радикальний перерозподіл світу та сфер впливу, падіння імперій і постання на їхніх руїнах нових держав, вихід на історичну арену геополітичних центрів світового тяжіння, незагоєні рани й реваншистські настрої, спричинені повенним устроєм, розпач від сподівань, яким не судилося справдитися, поглиблення гуманітарних проблем.

Перед учасниками конференції виступили гол. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ д-р іст. наук, проф. *О.І.Гуржій* («Проблемність вживання термінів “воєнний” та “військовий”: методологічні підходи»), директор навчально-наукового інституту історії і філософії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького д-р іст. наук, доц. *Н.І.Земзюліна* («Діяльність європейських жіночих

громадських організацій у боротьбі за мир напередодні Першої світової війни»), проф. кафедри історії та культурології Харківського національного університету міського господарства імені О.М.Бекетова, д-р іст. наук, доц. *Л.М.Жванко* («Перша світова війна й Україна: проблема біженців»), завідувач кафедри історії та етнології України Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького д-р іст. наук, проф. *О.О.Драч* («Гендерний вимір Великої війни: фінал емансипації жіноцтва»), магістр гуманітарних наук (історія) з Естонії *І.В.Копитін* («1914 год в Эстляндской губернии: власть и общество»), доцент кафедри всесвітньої історії Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького канд. іст. наук, доц. *О.І.Овчаренко* («Франц Фердинанд де'Есте: штрихи до історичного портрету»).

Наприкінці пленарного засідання відбулася презентація фундаментального наукового видання «Велика війна 1914–1918 рр. і Україна», підготовленого співробітниками Інституту історії України НАНУ під керівництвом О.П.Реєнта, що побачило світ 2014 р. у столичному видавництві «Кліо». Від імені авторського колективу відповідальний секретар видання ст. наук. співроб. Інституту історії України НАНУ *В.В.Шевченко* зазначила, що автори прагнули охопити якнайбільше коло проблем, котрі виникали у життєдіяльності українського суспільства 1914–1918 рр., намагалися зібрати різні думки й погляди. Присутні мали можливість ознайомитися зі структурою книги та її змістом.

Друга частина конференції проходила у форматі секційних засідань, які репрезентували ключові дослідницькі напрями, а саме «Геополітичний, державницький та військовий аспекти» (секція 1; керівники: д-р іст. наук, проф. *В.В.Масненко*, д-р іст. наук, проф. *О.І.Гуржій*, секретар: канд. іст. наук, доц. *В.Ф.Бочко*); «Антропологічний вимір війни» (секція 2; керівники: д-р іст. наук, проф. *О.О.Драч*, д-р іст. наук, проф. *І.А.Коляда*, секретар: канд. іст. наук, доц. *О.І.Овчаренко*); «Соціальні та економічні процеси в Першій світовій війні» (секція 3; керівники: д-р іст. наук, проф. *І.А.Фареній*, канд. іст. наук, ст. наук. співроб. *В.В.Шевченко*, секретар: канд. іст. наук, доц. *Л.І.Синявська*). Робота на секціях наукової конференції включала заслуховування підготовлених змістовних доповідей, обговорення яких супроводжувалося плідними дискусіями, пошуком нових дослідницьких підходів, оптимального методологічного інструментарію.

Після результативної роботи учасникам конференції було запропоновано екскурсію Центральним музеєм Державної прикордонної служби України та навчальним центром ДПС України, де вони мали змогу ознайомитися з її історією, а також із сучасним станом підготовки молодших спеціалістів.